

Γενικά για το MS-DOS

Το Λειτουργικό Σύστημα (ΛΣ) MS-DOS είναι σήμερα το πιο δημοφιλές ανάμεσα στους προσωπικούς Η/Υ και χρησιμοποιείται από τους περισσότερους απ' αυτούς. Τα αρχικά MS σημαίνουν την εταιρεία MicroSoft που το έχει κατασκευάσει και τα αρχικά DOS σημαίνουν Disk Operating System, δηλαδή. Λειτουργικό Σύστημα Δίσκου.

Το MS-DOS έχει πολλές εντολές από τις οποίες εμείς θα μάθουμε τις σημαντικότερες. Αν προσπαθήσουμε να φορτώσουμε μια εντολή που δεν υπάρχει στο δίσκο, εμφανίζεται στην οθόνη το μήνυμα:

Bad command or file name (λάθος εντολή ή όνομα αρχείου)

Το ίδιο συμβαίνει όταν δεν γράφουμε σωστά το όνομα της εντολής.

Εκτός από τα παραπάνω, πρέπει να προσέχουμε και τη σύνταξη της εντολής. Όταν λέμε σύνταξη εντολής, εννοούμε τα μέρη από τα οποία αποτελείται μια εντολή και τη σειρά με την οποία τα γράφουμε.

Πρέπει να έχουμε υπόψη μας ότι τα ονόματα των αρχείων στο MS-DOS πρέπει να αποτελούνται μόνο από αγγλικούς χαρακτήρες και τον χαρακτήρα παύλα (-) και οι χαρακτήρες αυτοί δεν πρέπει να είναι περισσότεροι των οκτώ.

Το ΛΣ μας δίνει σύντομες πληροφορίες για τη σύνταξη της κάθε εντολής με τη βοήθεια του χαρακτήρα ? (λέγεται διακόπτης Help). Δηλαδή, αν γράψουμε:

C:\> dir /?

θα εμφανιστούν στην οθόνη πληροφορίες για τον τρόπο σύνταξης της εντολής dir. Το C: σημαίνει ότι βρισκόμαστε στον σκληρό δίσκο. Για το CD-ROM συνήθως χρησιμοποιείται το σύμβολο D:. Το > σημαίνει ότι ο Η/Υ περιμένει από εμάς κάποια εντολή.

Γενικά για τους Υποκαταλόγους

Οι Υποκατάλογοι (Subdirectories) είναι ένας τρόπος οργάνωσης του σκληρού δίσκου ή της δισκέτας, σύμφωνα με τον οποίο ξεκινάμε από μια κορυφή, που λέγεται και ρίζα (root) ή και επίπεδο-0, και δημιουργούμε υποκαταλόγους (επίπεδο-1) που ανήκουν ή έχουν σαν «πατέρα» την κορυφή, μετά σε κάθε υποκατάλογο μπορούμε να δημιουργήσουμε κι άλλους υποκαταλόγους (επίπεδο-2, επίπεδο-3), κοκ.

Υπάρχουν ειδικές εντολές με τις οποίες μπορούμε να δημιουργήσουμε καινούργιους υποκαταλόγους, να μετακινηθούμε ανάμεσα στους υποκαταλόγους καθώς και να διαγράψουμε υποκαταλόγους. Η εργασία με τη χρήση υποκαταλόγων έχει τα πλεονεκτήματα ότι προσφέρει καλύτερη οργάνωση στη δουλειά μας και ακόμη μπορούμε να δώσουμε ίδια ονόματα σε αρχεία ή σε υποκαταλόγους που ανήκουν σε διαφορετικό «πατέρα» υποκατάλογο χωρίς να υπάρχει κανένα απολύτως πρόβλημα.

Με τους υποκαταλόγους μπορούμε να τοποθετήσουμε τα αρχεία ή τα προγράμματά μας σε ξεχωριστούς υποκαταλόγους και να οργανώσουμε έτσι πολύ καλύτερα τη δουλειά μας χωρίς μπερδέματα. Για παράδειγμα, μπορούμε να έχουμε έναν υποκατάλογο για τα μαθήματά μας, έναν υποκατάλογο για τα κείμενα που γράφουμε στον υπολογιστή, έναν άλλον υποκατάλογο για τα παιχνίδια κοκ.

Ο κάθε υποκατάλογος μπορεί μετά να χωριστεί σε επιμέρους υποκαταλόγους, όπως για παράδειγμα ο υποκατάλογος των μαθημάτων μπορεί να αποτελείται από έναν υποκατάλογο για τα μαθήματα του Α' εξαμήνου, έναν άλλον για τα μαθήματα του Β' εξαμήνου κοκ. Μπορούμε έτσι να έχουμε ένα αρχείο με το όνομα maths στον υποκατάλογο του Α' εξαμήνου και ένα διαφορετικό αρχείο με το ίδιο όνομα στον υποκατάλογο του Β' εξαμήνου. Οι βασικές εντολές των υποκαταλόγων είναι οι: md, cd και rd.

Εντολή **md** ή αλλιώς **mkdir**

Με την εντολή αυτή μπορούμε να δημιουργήσουμε έναν καινούργιο υποκατάλογο. Η σύνταξη της εντολής είναι ως εξής:

md <όνομα υποκαταλόγου>

Π.χ.

```
md class1
md class2
md class3
```

Έτσι δημιουργήθηκαν τρεις νέοι υποκατάλογοι, οι class1, class2 και class3 που ανήκουν στον υποκατάλογο που βρισκόμαστε. Μέσα από καθένα από τους τρεις αυτούς υποκαταλόγους μπορούμε μετά να δημιουργήσουμε και νέους υποκαταλόγους.

Εντολή **cd** ή αλλιώς **chdir**

Με την εντολή αυτή μπορούμε να αλλάξουμε τον υποκατάλογο που εργαζόμαστε. Η σύνταξη της εντολής είναι ως εξής:

cd <όνομα υποκαταλόγου>

Π.χ.

```
cd class1
```

Έτσι είμαστε τώρα στον υποκατάλογο class1 και το προτροπτικό μήνυμα του υπολογιστή μας από C:\> γίνεται C:\class1>. Με την εντολή αυτή μπορούμε να πάμε σε κατώτερο επίπεδο από εκεί που είμαστε.

Ακόμα, με την εντολή **cd** μπορούμε να πάμε κατευθείαν στην κορυφή (ρίζα) του δίσκου απ' όπου κι αν βρισκόμαστε και με την εντολή **cd..** μπορούμε να πάμε στον προηγούμενο υποκατάλογο (πατέρα) από εκεί που είμαστε.

Εντολή **rd** ή αλλιώς **rmdir**

Με την εντολή αυτή μπορούμε να διαγράψουμε έναν υπάρχοντα υποκατάλογο. Η σύνταξη της εντολής είναι ως εξής:

rd <όνομα υποκαταλόγου>

Π.χ.

```
rd class1
```

Για να διαγράψουμε έναν υποκατάλογο πρέπει αυτός να είναι άδειος, δηλαδή να μην περιέχει ούτε αρχεία ούτε προγράμματα μέσα του, αλλά ούτε και άλλους υποκαταλόγους και πρέπει ακόμα για να δώσουμε την εντολή αυτή να βρισκόμαστε στον πατέρα υποκατάλογο εκείνου που θέλουμε να διαγράψουμε.

Εντολή **tree**

Με την εντολή αυτή μπορούμε να δούμε στην οθόνη του υπολογιστή τη δομή των υποκαταλόγων του σκληρού δίσκου ή μιας δισκέτας σε μορφή δένδρου.

Εντολή **dir**

Με την εντολή αυτή βλέπουμε τα περιεχόμενα του υποκαταλόγου που βρισκόμαστε (αρχεία και προγράμματα). Από αριστερά προς τα δεξιά εμφανίζονται κατά σειρά το όνομα του αρχείου που είναι μέχρι 8 χαρακτήρες και μόνο στα αγγλικά, η επέκταση του αρχείου που είναι μέχρι 3 χαρακτήρες και μόνο στα αγγλικά, το μέγεθος του αρχείου σε byte, η ημερομηνία δημιουργίας του αρχείου με πρώτα τον μήνα και μετά την ημέρα και τέλος η ώρα δημιουργίας του αρχείου.

Η επέκταση (extension) ενός αρχείου ή προγράμματος χαρακτηρίζει το είδος του αρχείου ή του προγράμματος. Συνήθεις επεκτάσεις είναι οι: exe και com για εντολές και εκτελέσιμα

προγράμματα, η pas για προγράμματα της γλώσσας Pascal, η doc για αρχεία κειμένου Word, κ.ά.

Στο τέλος της λίστας εμφανίζονται δύο γραμμές, όπου η πρώτη μας δείχνει πόσα αρχεία έχει ο υποκατάλογός μας και πόσο χώρο καταλαμβάνουν αυτά σε byte και η δεύτερη πόσο συνολικό ελεύθερο χώρο έχει ο σκληρός δίσκος ή η δισκέτα μας σε byte. Ένα παράδειγμα χρήσης της εντολής dir είναι το εξής:

```
C:\dos> dir
```

```
command com 32756 10-21-96 21:12
```

```
autoexec bat 175 04-03-95 10:22
```

```
maths <DIR> 12-18-96 12:13
```

```
...
```

```
20 file(s) 152123 bytes
```

```
204125 bytes free
```

Δηλαδή, ο υποκατάλογος dos περιέχει συνολικά 20 αρχεία και έναν υποκατάλογο με το όνομα maths, ο οποίος συμβολίζεται με <DIR>. Το αρχείο command.com έχει μέγεθος 32.756 byte (χαρακτήρες) και δημιουργήθηκε ή τροποποιήθηκε για τελευταία φορά στις 21 Οκτωβρίου 1996 και ώρα 21:12. Συνολικά, ο υποκατάλογος dos περιέχει 152.123 byte και όλος ο δίσκος έχει ελεύθερα 204.125 byte.

Εντολή dir /w

Είναι μια παραλλαγή της εντολής dir που μας δείχνει τα περιεχόμενα του υποκαταλόγου που βρισκόμαστε σε πέντε στήλες και μόνο το όνομα και την επέκταση του κάθε αρχείου. Αυτό γίνεται σε περίπτωση που ο υποκατάλογος έχει πολλά αρχεία και δεν μπορούμε να δούμε όλα τα στοιχεία τους σε μία μόνο οθόνη.

Εντολή dir /p

Είναι μια παραλλαγή της εντολής dir που μας δείχνει τα περιεχόμενα του υποκαταλόγου που βρισκόμαστε ανά οθόνη. Δηλαδή, μόλις γεμίσει μία οθόνη, σταματάει, πατάμε ένα πλήκτρο, βλέπουμε την επόμενη οθόνη κοκ. Αυτό γίνεται σε περίπτωση που ο υποκατάλογος έχει πολλά αρχεία και δεν μπορούμε να δούμε όλα τα στοιχεία τους σε μία μόνο οθόνη. Μπορούμε να κάνουμε και συνδυασμό των παραμέτρων /w και /p ως εξής: dir /w /p.

Εντολή dir /s

Εμφανίζει ότι και η απλή εντολή dir, αλλά για τα περιεχόμενα όλων των υποκαταλόγων που περιέχει ο υποκατάλογος που βρισκόμαστε.

Τα Σύμβολα * και ?

Με τη χρήση αυτών των συμβόλων (wildcards) μπορούμε να δίνουμε την εντολή dir ή και άλλες εντολές του MS-DOS και η εντολή να επενεργεί μόνο σ' όσα αρχεία επιλέγουμε.

Όπου εμφανίζεται το * σημαίνει ότι εκεί μπορεί να υπάρξει οποιοσδήποτε συνδυασμός από χαρακτήρες, ενώ όπου εμφανίζεται το ? σημαίνει ότι εκεί μπορεί να υπάρξει ένας μόνο χαρακτήρας όποιος κι αν είναι αυτός.

Η χρησιμότητα των τελεστών αυτών θα φανεί καλύτερα με παραδείγματα:

dir a*.exe: μας δείχνει όσα αρχεία αρχίζουν από a και έχουν επέκταση exe.

dir b*.*: μας δείχνει όσα αρχεία αρχίζουν από b και έχουν οποιαδήποτε επέκταση.

dir a?c.exe: μας δείχνει όσα αρχεία αρχίζουν από a, τελειώνουν σε c και ανάμεσα στα a και c έχουν έναν μόνο χαρακτήρα και ακόμη έχουν επέκταση exe.

dir ??*.*: μας δείχνει όσα αρχεία έχουν μόνο δύο χαρακτήρες στο όνομά τους και οποιαδήποτε επέκταση.

Εντολή copy

Με την εντολή αυτή μπορούμε να αντιγράψουμε ένα ή περισσότερα αρχεία ή προγράμματα. Η σύνταξη της εντολής είναι ως εξής:

copy <αρχείο πηγή> <αρχείο προορισμού>

Π.χ.

copy arxeio1.dat arxeio2.dat

Έτσι αντιγράφεται το arxeio1.dat στο arxeio2.dat και τα δύο αρχεία θα έχουν τα ίδια ακριβώς στοιχεία. Η εντολή αυτή επιδέχεται πολλές παραλλαγές, π.χ.:

copy arxeio1.dat arxeio2.dat: αντιγράφει το arxeio1.dat με όνομα arxeio2.dat.

Εντολή move

Με την εντολή αυτή μπορούμε να μετακινήσουμε (όχι να αντιγράψουμε) ένα ή περισσότερα αρχεία ή προγράμματα. Ένα αρχείο ή πρόγραμμα που μετακινείται, αλλάζει υποκατάλογο. Η σύνταξη της εντολής είναι ως εξής:

move <όνομα αρχείου> <νέα διαδρομή αρχείου>

Π.χ.

move C:\dos\arxeio1.dat C:\school\taxia

Έτσι μετακινείται το arxeio1.dat, που ανήκει στον υποκατάλογο dos, στον υποκατάλογο school\taxia.

Εντολή chkdsk

Με την εντολή αυτή μπορούμε να ελέγξουμε μια δισκέτα ή τον σκληρό δίσκο για τυχόν σφάλματα στην οργάνωση των αρχείων. Μας εμφανίζει τη συνολική χωρητικότητα της δισκέτας ή του δίσκου, πόσος ελεύθερος χώρος υπάρχει, σε πόσες ομάδες (cluster) είναι οργανωμένα τα αρχεία και πόσα απ' αυτά είναι χαλασμένα (bad cluster).

Εντολή delete

Με την εντολή αυτή μπορούμε να διαγράψουμε ένα ή περισσότερα αρχεία ή προγράμματα. Η εντολή erase κάνει την ίδια ακριβώς δουλειά. Η σύνταξη της εντολής είναι ως εξής:

del <όνομα αρχείου>

Π.χ.

del arxeio1.dat

Έτσι σβήνει το arxeio1.dat που ανήκει στον υποκατάλογο που βρισκόμαστε. Η εντολή αυτή επιδέχεται πολλές παραλλαγές, π.χ.:

del a*.com: σβήνει όλα τα αρχεία που αρχίζουν από a και έχουν επέκταση com.

del *.com: σβήνει όλα τα αρχεία που έχουν επέκταση com.

del a*.*: σβήνει όλα τα αρχεία που αρχίζουν από a και έχουν οποιαδήποτε επέκταση.

del a*.: σβήνει όλα τα αρχεία που αρχίζουν από a και δεν έχουν επέκταση.

del *.*: σβήνει όλα τα αρχεία του υποκαταλόγου που βρισκόμαστε.

Εντολή cls

Με την εντολή αυτή καθαρίζει η οθόνη και εμφανίζεται το μήνυμα C:\> στην πάνω αριστερή γωνία της οθόνης. Τα αρχικά cls σημαίνουν clear screen.

Εντολή date

Με την εντολή αυτή μπορούμε να δούμε την ημερομηνία που έχει το σύστημα του υπολογιστή μας και αν θέλουμε μπορούμε να την αλλάξουμε. Για να την αλλάξουμε, γράφουμε τη

νέα ημερομηνία που θέλουμε, με πρώτα τον μήνα και μετά την ημέρα, ως εξής: 03-21-96, ενώ αν πατήσουμε το πλήκτρο <enter> η ημερομηνία δεν αλλάζει.

Η εντολή αυτή μας εμφανίζει μόνη της την ημέρα της εβδομάδας (π.χ. Δευτέρα, Τρίτη κλπ) που αντιστοιχεί στην ημερομηνία που δίνουμε. Έτσι, μπορούμε να δώσουμε επίτηδες λάθος ημερομηνία για να δούμε π.χ. ποια ημέρα είναι η πρωτομαγιά του 1999, ποια ημέρα είναι τα γενέθλιά μας κλπ.

Εντολή time

Με την εντολή αυτή μπορούμε να δούμε την ώρα που έχει το σύστημα του υπολογιστή μας και αν θέλουμε μπορούμε να την αλλάξουμε. Για να την αλλάξουμε, γράφουμε τη νέα ώρα που θέλουμε ως εξής: 16:20, ενώ αν πατήσουμε το πλήκτρο <enter> η ώρα δεν αλλάζει.

Εντολή rename

Με την εντολή αυτή μπορούμε να αλλάξουμε το όνομα ενός αρχείου ή ενός προγράμματος. Η σύνταξη της εντολής είναι ως εξής:

ren <αρχικό όνομα αρχείου> <τελικό όνομα αρχείου>

Π.χ.

ren arxeio1.dat arxeio2.dat

Έτσι το arxeio1.dat θα αλλάξει όνομα και θα λέγεται από δω και πέρα arxeio2.dat.

Εντολή type

Με την εντολή αυτή μπορούμε να δούμε τα περιεχόμενα ενός αρχείου ή ενός προγράμματος στην οθόνη του υπολογιστή μας. Η σύνταξη της εντολής είναι ως εξής:

type <όνομα αρχείου>

Π.χ.

type command.com

Ευχαριστώ το ΚΕΝΤΡΟ ΠΛΗ.ΝΕ.Τ. Ν. ΦΛΩΡΙΝΑΣ.
Κωστόπουλος Δημήτριος